

Sestrinske komore Radionica

Sarajevo, 10-11. septembar 2013.g

Fasilitator: Morag Henry,
RN (registrovana med.sestra),
RM (registrovana babica),
BSc NP(Hons) (diploma iz napredne sestrinske prakse)

- VJERUJEMO da medicinske sestre, tehničari i babice imaju ključnu i sve važniju ulogu u nastojanjima društva da se nosi sa izazovima javnog zdravstva u našem vremenu, kao i u pružanju kvalitetnih, dostupnih, jednakih, efikasnih i prihvatljivih zdravstvenih usluga kojima se osigurava kontinuitet zdravstvene njege, odgovara na izmijenjene potrebe stanovništva i ostvaruju njihova prava.

SZO Minhenska deklaracija, 2000.g.

Zaključci radionice ProSes-a

22. maj 2013.g.

Donijeta je jednoglasna odluka da se sestrinska profesija i medicinske sestre i tehničari u FBiH trebaju osnaživati:

- ▶ Formiranjem komore med.sestara i tehničara na federalnom nivou (sa srednjim i visokim obrazovanjem),
- ▶ Jačanjem i davanjem podrške postojećem federalnom udruženju medicinskih sestara i tehničara.

Da bi se navedeno postiglo, biće potreban predan angažman med. sestara i tehničara u FBiH, kao i podrška ProSes-a.

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013.g.)

Član 45.

Radi

- ▶ očuvanja i zaštite interesa svoje profesije,
- ▶ zadovoljavanja svojih stručnih i osobnih potreba,
- ▶ osiguravanja uvjeta za organizovan nastup,
- ▶ kao i zaštite zdravlja građana,

medicinske sestre svih nivoa obrazovanja obavezno se udružuju u komore medicinskih sestara-tehničara,

dok se primalje udružuju u komore primalja.

Na ustrojstvo i djelokrug rada komora iz stavka 1. ovoga članka shodno se primjenjuju propisi o zdravstvenoj zaštiti, ako ovim zakonom nije drukčije određeno, kao i propisi o jednakopravnosti spolova.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (juni 2010.g.)

XX. Komore, član 221.

Radi očuvanja i zaštite interesa svoje profesije, zadovoljavanja svojih stručnih i ličnih potreba, obezbjeđivanja uslova za organizovan nastup zdravstvenih radnika istih profesionalnih grupa, kao i zaštite zdravlja građana, **zdravstveni radnici zavisno od stručnog naziva obavezno se udružuju u komore kao strukovna udruženja**, i to:

- Komoru liječnika;
- Komoru liječnika - doktora stomatologije;
- Komoru magistara farmacije;
- Komoru medicinskih biohemičara;
- Komoru zdravstvenih tehničara svih profila;
- Komoru diplomiranih medicinskih sestara-tehničara;
- Komoru diplomiranih zdravstvenih inženjera svih profila.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (juni 2010.g.)

XX. Komore, član 221.

- Komora ima status **pravnog lica** i upisuje se u registar nadležnog suda.
- Komore se formiraju se kao strukovna udruženja koja se osnivaju za teritoriju kantona i Federacije.
- U zavisnosti da li se komora formira za nivo kantona, odnosno Federacije, u nazivu komore ističe se naziv kantona, odnosno naziv Federacije.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (juni 2010.g.)

Članovi 147. i 148.

Da bi obavljali/obavljale poslove u svojoj struci u Federaciji Bosne i Hercegovine, zdravstveni radnici imaju zakonsku obavezu da se upišu u registar i dobiju licencu od nadležne komore.

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013)

Članak 17.

Opći uvjeti za obavljanje djelatnosti sestrinstva i primaljstva su:

- diploma fakulteta zdravstvenih studija, visoke zdravstvene škole, više ili srednje medicinske škole općeg smjera, pedijatrijskog i psihogerijatrijskog smjera, odnosno primaljstva u Bosni i Hercegovini ili nostrificirana diploma stečena u inozemstvu suglasno propisima iz oblasti obrazovanja,
- položen stručni ispit,
- državljanstvo Bosne i Hercegovine,
- licencija izdata od mjerodavne komore.

Federalna komora je zadužena za:

(Zakon o zdravstvenoj zaštiti 2010, član 221.)

- **Utvrdjivanje** zajedničkih kriterijuma za licenciranje članova kantonalnih komora;
- **Utvrdjivanje** sadržaja i izgleda registra licenciranih članova komore za federalnu i kantonalnu komoru;
- **Vođenje** jedinstvenog registra licenciranih članova kantonalnih komora;
- **Utvrdjivanje** zajedničkog sadržaja stručnog usavršavanja, rokova i postupaka provjere stručnosti koje je zdravstveni radnik ostvario u okviru stručnog usavršavanja.

Poslovi komora

(Zakon o zdravstvenoj zaštiti 2010, član 222.)

- **vode** registar svojih članova;
- **donose** kodeks medicinske etike i deontologije, prate i nadziru njegovo provođenje, te preduzimaju odgovarajuće mjere u slučaju njihovog kršenja;
- obezbjeđuju zaštitu građanima u ostvarivanju prava s obzirom na kvalitet, sadržaj i vrstu zdravstvene usluge koja im se pruža;
- po službenoj dužnosti izdaju, obnavljaju i oduzimaju licence/dozvole za rad svojim članovima na osnovu **zajedničkih kriterijuma nadležne federalne komore.**

Odgovornost

(Zakon o zdravstvenoj zašiti 2010, član 221.)

- Federalno ministarstvo zdravstva prati rad federalne komore, a kantonalno ministarstvo zdravstva prati rad kantonalne komore.

Primjeri komora u svijetu

Nursing and Midwifery Council UK

<http://www.nmc-uk.org>

Singapore Nursing Board

<http://www.healthprofessionals.gov.sg/content/hprof/snb/en.html>

Rezime – Poslovi komora medicinskih sestara-tehničara

- ▶ vodi registar kvalificiranih med.sestara/tehničara
- ▶ izdaje dozvole za obavljanje sestrinske djelatnosti
Vodi registar licenciranih med.sestara/tehničara
- ▶ izrađuje standarde za obavljanje djelatnosti i profesionalno ponašanje
- ▶ reguliše sposobnost za obavljanje djelatnosti
- ▶ reguliše stručno usavršavanje (kontinuiranu edukaciju)

Statut komore

(Zakon o zdravstvenoj zaštiti 2010, član 223.)

Statutom komore obavezno se utvrđuje:

- osnivanje, djelokrug i organizacija rada;
- nadležnosti komora, te način finansiranja;
- sadržaj, rokovi i način stručnog usavršavanja članova komore;
- postupak izdavanja, obnavljanja i oduzimanja licence;
- način vođenja registra licenciranih članova komore;
- granice, način i druga pitanja u vezi sa ostvarenjem javnih ovlašćenja iz člana 221. ovog zakona;
- razrada načina obavljanja ostalih poslova utvrđenih čl. 221. i 222. ovog zakona.

Zadaci

Registracija

- Regulatorna – donijeti statut
- Proces – prelazni proces
- Logistika (9.500 med.sestara/tehničara u FBiH)

Licenciranje

- Donijeti pravilnik za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence
- Stručno usavršavanje i kontinuirana edukacija
- Žalbeni postupak

Standardi i kodeksi sestrinske prakse

- Izraditi standarde
- Informativna kampanja
- Sposobnost za obavljanje djelatnosti
- Žalbe, ukori i sankcije

Registar kvalificiranih med.sestara

- Definicija sestrinstva i uloge medicinskih sestara i tehničara u FBiH
- Početna registracija/upis u registar
 - obrazovanje stečeno u BiH
 - obrazovanje stečeno u drugim zemljama
- Obnavljanje registracije
 - članarina
 - podaci koji se unose u registar
 - finansiranje, logistika, osoblje, edukacija
- Pristup registru
- Dijelovi registra, npr. odjeljak za diplomirane med.sestre/tehničare
- Žalbeni postupci
- Brisanje iz registra
- Privremeni aranžmani

Definicija sestrinstva

(Međunarodno vijeće medicinskih sestara – ICN, 2010)

- Sestrinstvo obuhvata autonomnu i kolaborativnu njegu pojedinaca svih starosnih dobi, porodica, grupa i lokalnih zajednica, bolesnih i zdravih u svim okruženjima.
- Sestrinstvo obuhvata promociju zdravlja, prevenciju bolesti i njegu bolesnih, invalidnih i umirućih osoba.
- Zagovaranje, promocija zdravog okruženja, istraživanja, učešće u oblikovanju zdravstvene politike i upravljanje bolničkim i zdravstvenim sistemima te edukacija su takođe ključne sestrinske uloge.

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013.)

Član 6

- ▶ Djelatnost sestrinstva je provođenje zdravstvene/sestrinske njege (u daljnjem tekstu: zdravstvena njega).
- ▶ Zdravstvena njega obuhvata autonomnu i skupnu njegu pojedinaca u svakoj životnoj dobi, obitelji i skupina unutar zajednice; oboljelih ili zdravih pojedinaca u bilo kojem okruženju.
- ▶ Zdravstvena njega podrazumijeva promociju zdravlja, prevenciju bolesti i njegu/brigu bolesnih osoba, nemoćnih i umirućih osoba, kao i osoba s invaliditetom, te zagovaranje, promociju sigurne okoline, istraživanja i sudjelovanje u oblikovanju zdravstvenih politika i sustava obrazovanja zdravstvenih djelatnika.

Američko udruženje medicinskih sestara (The American Nurses Association -ANA) navodi da sestrinska profesija podrazumijeva zaštitu, promociju i optimizaciju zdravlja i sposobnosti, prevenciju oboljenja i povreda, ublažavanje tegoba putem dijagnostifikovanja i liječenja reakcija (human response), te zagovaranje u pružanju zdravstvene njege pojedincima, porodicama, zajednici i stanovništvu.

Kraljevski sestrinski fakultet (Royal College of Nursing, UK)

Sestrinska profesija podrazumijeva korištenje kliničkog rasuđivanja u pružanju zdravstvene njege sa ciljem da se ljudima pomogne da poboljšaju, sačuvaju ili obnove zdravlje, da se nose sa zdravstvenim problemima i da dostignu i održe do same smrti najbolji mogući kvalitet života uprkos postojećoj bolesti ili onesposobljenju.

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013.)

Član 14

Ovlast za obavljanje djelatnosti

- Djelatnost sestrinstva i primaljstva mogu obavljati samo medicinske sestre, odnosno primalje na način i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom, kao i posebnim propisima o zdravstvenoj zaštiti.

Početna registracija/upis u registar

Medicinske sestre-tehničari koji su stekli obrazovanje u BiH (Zakon o sestrinstvu i primaljstvu, član 17)

- ▶ kvalifikacije / kopija diplome (lista priznatih škola i odobrenih programa)
- ▶ položen stručni ispit
- ▶ vrijeme nakon sticanja kvalifikacija
- ▶ preporuke /sposobnost za obavljanje djelatnosti
- ▶ dobro zdravstveno stanje i karakterne osobine (vlastita izjava ili uvjerenje o nekažnjavanju)
- ▶ BiH državljanstvo

Medicinske sestre-tehničari koji su stekli u nekoj drugoj zemlji (Zakon o sestrinstvu i primaljstvu, član 18, 20)

- ▶ ekvivalent kvalifikacija
- ▶ zahtjevi za poznavanjem jezika

Licenciranje

Uslovi:

- registrovan/na kao kvalifikovana med.sestra/tehničar
- kontinuirana edukacija
- broj sati stručne prakse
- sposobnost za obavljanje djelatnosti
- dokaz o osiguranju od lične odgovornosti

► Važenje licence

➤ Održavanje registra

- članarine
- licencna kartica / broj
- finansiranje, logistika, osoblje, edukacija

➤ Pristup registru

➤ Procedure za:

- poništavanje
- odbijanje zahtjeva za izdavanje
- ponovni upis

➤ Žalbeni postupci

➤ Prelazni aranžmani

➤ Starosna granica

Obnavljanje licence

(ICN međunarodna komparativna studija, 2009)

59% regija ima specifične zahtjeve po pitanju:

- ▶ predodčenog broja sati prakse,
- ▶ kontinuirane edukacije i/ili kontinuiranog unapređivanja kompetencija.
- ▶ Periodi za obnavljanje variraju od jednom godišnje do svakih 6 mjeseci.
- ▶ Najčešći vremenski okvir je jednom godišnje ili svake druge godine.
- ▶ Za obnavljanju licence plaća se naknada.

NMC UK Uslovi za zadržavanje licence

(NMC UK - Komora med. sestara i primalja Ujedinjenog Kraljevstva)

Da bi se zadržala registracija kod NMC-a, potrebno je **dati izjavu** da je obavljeno slijedeće:

- **450** sati registrovane kliničke prakse tokom protekle tri godine,
- **35** sati aktivnosti učenja (kontinuiranog stručnog usavršavanja) tokom protekle tri godine.

Standard koji se tiče obavljene prakse uključuje **administrativne, nadzorne, nastavne, istraživačke i upravljačke zadatke, kao i pružanje direktne njege pacijentima.**

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013.)

Član 27

- ▶ Medicinske sestre, odnosno primalje imaju pravo i obavezu kontinuiranog i trajnog stručnog usavršavanja radi održavanja i unapređenja kvalitete zdravstvene, odnosno primaljske njege i potreba pacijenata.
- ▶ Kontinuirano i trajno stručno usavršavanje iz stavka 1. ovoga članka podrazumijeva obnavljanje stečenih znanja i usvajanje novih znanja, vještina i stavova sukladno najnovijim dostignućima i saznanjima iz područja sestrinstva, odnosno primaljstva i provodi se sudjelovanjem na stručnim seminarima, tečajevima i stručnim skupovima.

ICN o regulativi (ICN,1998)

Od suštinske je važnosti da djelatnici sami:

- prepoznaju značaj njegovanja i unapređenja svog znanja, vještina, etičke svijesti i kompetencija tokom cijelog profesionalnog života,
- koriste sve prilike za poboljšanje kvaliteta i standarda sestrinske njege,
- prihvataju ovu odgovornost kao sastavni dio svoje lične odgovornosti za profesionalni rad.

Kontinuirana edukacija

Hrvatska komora medicinskih sestara

Kontinuirana edukacija obuhvata:

- stručne skupove (kongresi, simpoziji i konferencije),
- tečajeve, studijske boravke s mentorom,
- publikacije (stručni članak u časopisu, uredništvo časopisa, autorstvo, koautorstvo, uredništvo knjige ili poglavlja i recenzija knjige),
- samostalno e-learning,
- online tečajeve i online stručne skupove.

Udruženje med. sestara i babica Slovenije

- Licenca za obavljanje sestrinske djelatnosti je ograničena na period od **7 godina** i može se obnoviti na osnovu priloženih dokumenata koji dokazuju stručnu kompetentnost.
- Bitan uslov za obnavljanje licence je kontinuirana edukacija koja mora obuhvatiti slijedeće teme tokom spomenutog perioda od 7 godina:
 - savremene trendove u sestrinstvu i primaljstvu,
 - osnovne procedure za reanimaciju,
 - profesionalnu etiku,
 - legislativu u zdravstvu.

Kontinuirana edukacija se može odvijati na slijedeće načine:

- učešće u stručnim skupovima (aktivno ili pasivno);
- objavljivanje stručnih radova u stručnoj literaturi,
- edukacije unutar zdravstvene ustanove ili drugih organizacija.

Kontinuirana edukacija

- Sistem za odobravanje kontinuiranih edukativnih kurseva/programa

Standardi i kodeksi sestrinske prakse

- Kodeks etike i deontologije
- Standardi zdravstvene njege
- Sposobnost za obavljanje djelatnosti

Etički kodeks za medicinske sestre u Evropi

Etički kodeks Međunarodnog vijeća medicinskih sestara (ICN)

Vijeće medicinskih sestara i babica Ujedinjenog kraljevstva (NMC UK) – Etički kodeks: standardi ponašanja, djelovanja i etike za medicinske sestre i babice

Etički kodeks Hrvatske komore medicinskih sestara

Žalbe, ukori i sankcije

- procedure za ulaganje žalbi
- procedura i vremenski rok u kojem Komora ispituje uloženu žalbu
- moguće sankcije
- implikacije za sadašnju ili buduću licencu

70-100% regulatornih tijela ima ovlaštenja da:

- oduzme, poništi ili suspenduje licencu/dozvolu za rad
- odredi dodatnu edukaciju
- izda upozorenje
- zatraži od osobe koja je registrovana da ide na savjetovanje

Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (juni 2013.)

Član 23

Mjerodavna komora oduzima medicinskoj sestri, odnosno primalji odobrenje za samostalan rad u slučajevima utvrđenim posebnim propisima o zdravstvenoj zaštiti, kao i statutom mjerodavne komore.

Prestanak prava za obavljanje djelatnosti Članak 29.

Medicinskoj sestri, odnosno primalji prestaje pravo na obavljanje djelatnosti:

- ako izgubi državljanstvo Bosne i Hercegovine;
- ako izgubi poslovnu sposobnost;
- ako postane trajno zdravstveno nesposobna za obavljanje djelatnosti;
- ako joj je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti;
- ako je stegovnom mjerom izrečenom od mjerodavne komore izgubila licenciju, a time i pravo na obavljanje djelatnosti.

Struktura

format, obim i organizacija rada

Organizacija

- odbori, članstvo, odabir, mandat
- funkcije, odgovornost, transparentnost
- izjava o misiji / svrha i ciljevi
- definicija sestrinstva

Finansije

- prihodi - članarine
- troškovi

Logistika

- ljudski resursi / materijalni resursi
- komunikacija sa članovima i interesnim grupama

Struktura

- odbori (funkcije)
- članovi odbora — osobe koje nisu iz struke, koje su iz drugih profesija
- izbori
- mandati
- odgovornost
- finansiranje
- administracija

Izjava o misiji – svrha i ciljevi

Molim dodajte ovdje izjave o misiji za:

- Komoru zdravstvenih tehničara Tuzlanskog kantona
- Komoru diplomiranih medicinskih sestara-tehničara Federacije BiH

NMC UK - Izjava o misiji

Mi smo regulatorno tijelo za oblast sestrinstva i primaljstva u Engleskoj, Velsu, Škotskoj, Sjevernoj Irskoj i na ostrvima.

- Postojimo da bi štitili zdravlje i interese javnosti.
- Određujemo standarde za obrazovanje, edukaciju, djelovanje i rad da bi medicinske sestre i primalje mogle pružati kvalitetnu zdravstvenu njegu tokom cijelog svog radnog vijeka.
- Mi se staramo da medicinske sestre i babice posjeduju i vladaju modernim tehnikama i znanjem, te da se pridržavaju profesionalnih standarda.
- Imamo jasan i transparentan proces za istraživanje slučajeva u kojima medicinske sestre i babice nisu dostigle spomenute standarde.

Sestrinski odbor Singapura

(Singapore Nursing Board)

Sestrinski odbor Singapura (SNB) je regulatorno tijelo za medicinske sestre/tehničare i primalje u Singapuru. Njegov djelokrug rada i funkcije definiše Zakon o sestrinstvu i primaljstvu (poglavlje 209) u smislu registracije i upisa medicinskih sestara i tehničara, registracije i upisa primalja, te sertifikovanja napredne sestrinske prakse i drugih srodnih pitanja.

Vizija

Vrhunska zdravstvena njega za zdravu naciju.

Misija

Poštovati profesionalne sestrinske standarde i opravdati povjerenje javnosti.

Vrijednosti

- saosjećanje
- integritet
- poštovanje
- predanost
- profesionalna izvrsnost
- transparentnost

Informisanje o novoj federalnoj komori

- medicinskih sestara/tehničara
- poslodavaca
- drugih zdravstvenih radnika
- javnosti

Radne grupe

- registracija
- licenciranje
- standardi i kodeksi prakse
- struktura
- logistika
- informisanost

